

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (första avdelningen)

den 6 september 2017*

”Begäran om förhandsavgörande – Artikel 99 i domstolens rättegångsregler – Utlämning av en medborgare i en av Europeiska unionens medlemsstater till ett tredjeland där han riskerar att utsättas för dödsstraff – Unionsmedborgarskap – Artiklarna 18 och 21 FEUF – Artikel 19.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Skydd mot utlämning”

I mål C-473/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Bezirksgericht Linz (Distriktsdomstolen i Linz, Österrike) genom beslut av den 24 juli 2015, som inkom till domstolen den 7 september 2015, i målet

Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR

mot

Eugen Adelsmayr,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Silva de Lapuerta samt domarna E. Regan, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev och C.G. Fernlund (referent),

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR, genom A. Hawel, E. Eypeltauer, A. Gigitner och N. Fischer, Rechtsanwälte,
- Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,
- Tjeckiens regering, genom J. Vlácil och M. Smolek, båda i egenskap av ombud,
- Irland, genom E. Creedon, L. Williams, D. Kelly och A. Joyce, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av M. Gray, barrister,

* Rättegångsspråk: tyska.

- Ungerns regering, genom M.M. Tátrai och M.Z. Fehér, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom R. Troosters och S. Grünheid, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att i enlighet med artikel 99 i domstolens rättegångsregler avgöra målet genom ett särskilt uppsatt beslut som är motiverat,

följande

Beslut

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 18 FEUF och artiklarna 6, 19.2, 47 och 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR och Eugen Adelsmayr angående betalning av ersättning med anledning av uppsägning av ett avtal, föranledd av rädsla för utlämning.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 3 Peter Schotthöfer & Florian Steiner, en advokatbyrå i München (Tyskland), bjöd in Eugen Adelsmayr, en österrikisk läkare bosatt i Österrike, att i januari 2015 hålla ett föredrag för byråns klienter om arbetsvillkor och rättsskipning i Förenade Arabemiraten, där Eugen Adelsmayr hade arbetat som anesthesi- och intensivvårdsläkare under några år med början år 2004.
- 4 En av de patienter som Eugen Adelsmayr vårdade i Förenade Arabemiraten, som led av en allvarlig sjukdom och hade haft flera hjärtstillestånd, avled i februari 2009 efter en operation som genomfördes efter ytterligare ett hjärtstillestånd. Eugen Adelsmayr fick skulden för dödsfallet.
- 5 Efter det att en läkare på det sjukhus som Eugen Adelsmayr arbetade på hade anmält händelsen, genomfördes en utredning, som leddes av denna läkare, i vilken man drog slutsatsen att ett mord eller ett dråp hade begåtts.
- 6 År 2011 inleddes en rättegång i Dubai (Förenade Arabemiraten) där åklagarmyndigheten krävde dödsstraff för Eugen Adelsmayr. År 2012 lämnade Eugen Adelsmayr Förenade Arabemiraten. Han dömdes i sin frånvaro till livstids fängelse i ett preliminärt förfarande som när som helst kunde återupptas och resultera i att dödsstraff utdömdes.
- 7 Förundersökning inleddes även mot Eugen Adelsmayr i Österrike, avseende de gärningar som omfattades av åtalet mot honom i Förenade Arabemiraten. Den 5 maj 2014 lade åklagarmyndigheten i Österrike ned förundersökningen och förklarade att ”motparten trovärdigt kunde visa att det förfarande som hade inletts i Dubai troligen var en hetskampanj mot honom”.
- 8 Eugen Adelsmayr rekommenderades av österrikiska myndigheter att kontakta vissa stater för att kontrollera om han kunde resa in i dem utan att riskera att utlämnas till Förenade Arabemiraten.
- 9 I oktober 2014 mottog Eugen Adelsmayr ett erbjudande från Peter Schotthöfer & Florian Steiner om att hålla den konferens som nämns i punkt 3 i detta beslut. Erbjudandet resulterade i att de ingick ett avtal.

- 10 Punkt 5.1 i avtalet reglerar betalning av ersättning med anledning av uppsägning av avtalet, och har följande lydelse:

”Föredragshållaren förbinder sig att till arrangörerna betala en schablonmässig ersättning på 150 euro, om han på grund av skäl som han själv rör över lämnar återbud senast en månad före den dag då föredraget ska hållas.”

- 11 I slutet av november 2014 började Eugen Adelsmayr till följd av spänningar mellan Republiken Österrike och Konungariket Saudiarabien känna oro inför tanken på att åka till Tyskland och hålla föredraget. Han kontaktade de tyska myndigheterna och frågade dem om de kunde utfärda en handling som gav honom ”fri lejd” att resa in i och ut ur Tyskland, och betonade att det var nödvändigt med ett snabbt svar då konferensen inte kunde ställas in efter den 15 december 2014.

- 12 Då Eugen Adelsmayr den 12 december 2014 ännu inte hade fått svar från de tyska myndigheterna, informerade han Peter Schotthöfer & Florian Steiner skriftligen om att föredraget skulle ställas in.

- 13 Peter Schotthöfer & Florian Steiner åberopade punkt 5.1 i det avtal de ingått med Eugen Adelsmayr, och skickade en betalningsanmaning till honom om att han skulle betala 150 euro, vilken följdes av ett betalningsföreläggande den 3 februari 2015.

- 14 Den hänskjutande domstolen uppger att när frågorna hänsköts till EU-domstolen hade någon internationell arresteringsorder inte utfärdats för Eugen Adelsmayr. Den är osäker på huruvida Eugen Adelsmayrs beslut att ställa in konferensen ska anses ha föranletts av omständigheter som han rådde över eller om det fanns grund för hans oro inför att resa in i Tyskland.

- 15 Mot denna bakgrund beslutade Bezirksgericht Linz (Distriktsdomstolen i Linz, Österrike) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”1) Ska den i artikel 18 FEUF fastställda principen om icke-diskriminering tolkas så, att om en medlemsstat i sin rättsordning har fastställt en sådan bestämmelse som artikel 16.2 i Förbundsrepubliken Tysklands grundlag, enligt vilken en medborgare inte får utlämnas till tredjeland, ska denna också tillämpas på andra medlemsstaters medborgare som vistas i medlemsstaten i fråga?

2) Ska artiklarna 19.2 och 47 i [stadgan] tolkas så, att en medlemsstat i Europeiska unionen ska avslå ett tredjelands begäran om utlämning av en unionsmedborgare som vistas på den ifrågavarande medlemsstatens territorium, om det straffrättsliga förfarande som ligger till grund för begäran om utlämning och utevarodomen i tredjelandet inte har varit förenliga med den folkrättsliga miniminivån för skydd och unionens principer om grunderna för rättsordningen (ordre public) och principen om en rättvis rättegång?

3) Ska slutligen artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna eller principen om *ne bis in idem* som upprätthålls i EU-domstolens praxis tolkas så, att den omständigheten att en person först döms i tredjeland varefter den mot vederbörande i en medlemsstat i ... unionen inledda förundersökningen läggs ned på grund av att det inte finns tillräcklig bevisning, utgör hinder för nämnda tredjelands fortsatta lagföring?

4) För det fall att svaret på någon av de tre första frågorna är jakande, ska artikel 6 i [stadgan] (’rätten till frihet’) tolkas så, att en unionsmedborgare, då tredjeland gjort en begäran om utlämning, inte får omhändertaras i avvaktan på utlämning?”

Prövning av tolkningsfrågorna

- 16 Enligt artikel 99 i domstolens rättegångsregler får domstolen, om en fråga i en begäran om förhandsavgörande är identisk med en fråga som den redan har avgjort, om svaret på en sådan fråga klart kan utläsas av rättspraxis eller om svaret på frågan inte lämnar utrymme för rimligt tvivel, på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten, när som helst avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat.
- 17 Denna bestämmelse ska tillämpas i förevarande mål.
- 18 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan, vilken ska prövas först, för att få klarhet i huruvida artiklarna 19.2 och 47 i stadgan ska tolkas på så sätt att ett tredjelands begäran om utlämning av en unionsmedborgare som, genom att utöva sin fria rörlighet, lämnar sin ursprungsmedlemsstat för att vistas i en annan medlemsstat, ska avslås av sistnämnda medlemsstat om medborgaren vid utvisning skulle löpa allvarlig risk att utsättas för dödsstraff.
- 19 Vad gäller stadgans tillämplighet i ett sådant mål som det nationella målet, ska det erinras om att domstolen redan har slagit fast att en medlemsstats beslut om utvisning av en unionsmedborgare i en situation där denne har utövat sin rätt att röra sig fritt inom unionen genom att förflytta sig från den medlemsstat som han är medborgare i till en annan medlemsstat, omfattas av tillämpningsområdet för artiklarna 18 och 21 FEUF och således av unionsrätten i den mening som avses i artikel 51.1 i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 september 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkterna 31 och 52).
- 20 Domstolen har dragit slutsatsen att bestämmelserna i stadgan, och särskilt artikel 19 i denna, ska tillämpas på ett sådant beslut (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 september 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 53).
- 21 De bedömningarna är tillämpliga även i det nu aktuella målet, som rör en österrikisk medborgares möjlighet att resa till en annan medlemsstat än den där han är medborgare, i detta fall Förbundsrepubliken Tyskland, för att där hålla ett föredrag och således utöva sin fria rörlighet, utan att riskera att utlämnas.
- 22 I artikel 19.2 i stadgan föreskrivs att ingen får avlägsnas, utvisas eller utlämnas till en stat där han eller hon löper en allvarlig risk att utsättas för dödsstraff, tortyr eller andra former av omänsklig eller förnedrande bestraffning eller behandling.
- 23 Domstolen har slagit fast att i ett fall där en medlemsstat mottar en begäran från ett tredjeland om utlämning av en medborgare i en annan medlemsstat, ska den förstnämnda medlemsstaten pröva att utlämningen inte innebär en kränkning av rättigheterna i artikel 19 i stadgan (dom av den 6 september 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkt 60).
- 24 I den mån den behöriga myndigheten i den anmodade medlemsstaten har uppgifter som visar på en verklig risk för omänsklig eller förnedrande behandling av personer i det anmodande tredjelandet, ska den beakta att det finns en sådan risk när den ska besluta om att någon ska utlämnas till detta land, varvid den ska grunda sig på objektiva, trovärdiga, precisa och vederbörligen aktualiserade uppgifter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 september 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punkterna 58 och 59).
- 25 I detta fall har den hänskjutande domstolen angett att åklagarmyndigheten har yrkat på dödsstraff för Eugen Adelsmayr under rättegången i Förenade Arabemiraten. Domstolen har tillagt att Eugen Adelsmayr genom ett preliminärt förfarande har dömts i sin frånvaro till livstids fängelse, och att det finns anledning att anta att dödsstraff kan komma att utdömas om målet återupptas till följd av en utlämning av honom.

- 26 Härav följer att Eugen Adelsmayr löper allvarlig risk, i den mening som avses i artikel 19.2 i stadgan, att utsättas för dödsstraff om han utlämnas.
- 27 Den andra frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Artikel 19.2 i stadgan ska tolkas på så sätt att ett tredjelands begäran om utlämning av en unionsmedborgare som, genom att utöva sin fria rörlighet, lämnar sin ursprungsmedlemsstat för att vistas i en annan medlemsstat, ska avslås av den sistnämnda medlemsstaten om medborgaren vid utvisning skulle löpa allvarlig risk att utsättas för dödsstraff.
- 28 Svaret på den andra frågan i denna del innebär att det inte är nödvändigt att pröva den andra frågan i den del den avser hur artikel 47 i stadgan ska tolkas, eller den första, tredje och fjärde frågan.

Rättegångskostnader

- 29 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 19.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska tolkas på så sätt att ett tredjelands begäran om utlämning av en unionsmedborgare som, genom att utöva sin fria rörlighet, lämnar sin ursprungsmedlemsstat för att vistas i en annan medlemsstat, ska avslås av den sistnämnda medlemsstaten om medborgaren vid en utvisning skulle löpa allvarlig risk att utsättas för dödsstraff.

Underskrifter